

ת"פ 44215/05/16 - מדינת ישראל נגד ליאור אדרי

בית משפט השלום בנצרת

20 מרץ 2018

ת"פ 44215-05-16 מדינת ישראל נ' אדרי
בפני: כב' השופטת הבכירה-לילי יונג-גפר
המאשימה
נגד
הנאשם
ליאור אדרי

החלטה

בפני בקשה לתיקון כתב האישום בדרך של הוספת עד מומחה לרשימת עדי התביעה.

כתב האישום וההחליטים

1. כתב האישום מייחס לנאשם עבירות של גרם מוות ברשלנות והפרת הוראה חוקית.
האירוע נשוא כתב האישום התרחש ביום 26.9.14, אז גרם הנאשם, לטענת התביעה, למותה, כעבור יומיים, של קתרין אנדריאה מיכאן (להלן: "המנוחה"), שאותה הרכיב על אופנוע ים.
2. הרשלנות המיוחסת לנאשם מתבטאת, על פי כתב האישום, בשלושה נושאים, שרק אחד מהם רלבנטי להחלטה זו, והוא, כי הנאשם התעלם מחובתו לוודא כי נוסעי אופנוע הים שאותו השיט, ובהם המנוחה, יהיו לבושים במכנסי מגן שיש בהם כדי להגן מפני פגיעות, ולא מילא אחר הוראות הבטיחות הקבועות בתקנות הנמלים (בטיחות השיט) התשמ"ג - 1982.
3. כתב האישום בתיק זה הוגש ביום 22.5.16, ההקראה התקיימה ביום 16.11.16, ולאחר מספר דחיות לשם משא ומתן בין הצדדים, נמסרה על ידי הסניגורית ביום 9.3.17 תשובה מפורטת לכתב האישום והתיק נקבע לשמיעת הוכחות.
יצוין כי בתשובה לכתב האישום לא נטען מפורשות להעדר קשר סיבתי בין אי לבישת מכנסי מגן על ידי המנוחה לבין מותה, אך הסניגורית ציינה כי הנאשם כופר בסעיפים 7 ו-8 לכתב האישום המתארים את מהלך פציעתה של המנוחה, והודיעה כי תשקול עמדתה בהמשך.
עם זאת, במהלך המשפט, הועלתה שאלת הקשר הסיבתי על ידי בית המשפט ונותרה פתוחה, תוך המלצה לב"כ הצדדים לבוא בדברים לשם ליבון הסוגיה.
4. שמיעת ההוכחות החלה, איפוא, ביום 5.6.17 ונשמעה כסדרה בהתחשב ביומני בית המשפט וב"כ הצדדים

במשך שלוש ישיבות.

ישיבת הוכחות נוספת נקבעה ליום 11.1.18 לשמיעת עד התביעה האחרון וסיום פרשת התביעה, אך מועד זה נדחה ליום 14.3.18 לבקשת ב"כ הצדדים, על מנת לגבש סופית עמדתן בטרם תישמע עדותו של העד, שהינו עד מהותי.

5. ביום 13.3.18, ערב ישיבת ההוכחות, הוגשה על ידי ב"כ המאשימה בקשה זו לתיקון כתב האישום, בה מבקשת היא להוסיף לרשימת עדי התביעה עד מומחה בשם Kevin C. Breen שמקום מושבו בארצות הברית, ואשר להערכת התביעה, יש בחוות דעת מטעמו כדי לבסס את טענתה בדבר קיומו של קשר סיבתי בין אי לבישת מכנסי המגן לבין התוצאה הקטלנית.

ויובהר: התביעה טרם יצרה קשר עם המומחה, לא ברור אם המומחה נכון למסור חוות דעת מטעמה, ולא ניתן גם לדעת בשלב זה מה יקבע בחוות הדעת ועד כמה יהיה בה כדי לסייע בבירור הסוגיה שבמחלוקת.

טיעוני התביעה

6. התובעת מבססת את בקשתה על העובדה כי המומחה נטל חלק בדיונים המקדימים שהתקיימו ברשות הספנות במסגרת הליך חקיקת התקנה המטילה על כל נוסע אופנוע ים חובה ללבוש מכנסי מגן. לטענתה, "קיימות אינדיקציות", כלשונה, לכך שיש בידיו נתונים אמפיריים המתייחסים ליכולת של מכנסי המגן למנוע נזקים הנגרמים מפגיעות דומות לאלו שגרמו למותה של המנוחה.

מנוסח הבקשה עולה כי אין התביעה מתכוונת לקבל מן המומחה חוות דעת לגבי דינמיקת הפגיעה המסויימת באירוע נשוא כתב האישום, ככל שניתן בכלל לבדקה, ועל השאלה אם במקרה מסוים זה, היה בלבישת מכנסי מגן כדי למנוע את התוצאה הקטלנית, אלא חוות דעת כללית באשר לתועלת שבלבישת מכנסי מגן בהגנה מפני פגיעות.

7. התובעת, המודעת כמובן לעובדות אלו, מנמקת את הגשת הבקשה עוד בטרם הוחל בבירור היתכנות הגשת חוות הדעת, ובוודאי בטרם נתקבלו מסקנותיה, בכך שבשל העובדה כי מדובר במומחה שמקום מושבו בחו"ל, הליך קבלת חוות הדעת כרוך בעלויות ניכרות ובפרוצדורה מורכבת, ועל מנת שלא להשחית את כספי המדינה לריק, מקדימה היא ומבקשת כבר בשלב זה כי בית המשפט יתיר את הוספת המומחה לרשימת עדי התביעה.

בהגינותה, מבהירה התובעת כי השלמת הפרוצדורה הכרוכה בקבלת חוות הדעת תצריך דחיה של הדיון עד לקבלתה, פרק זמן של מספר חודשים. לכך אוסיף כי התובעת אינה נוקבת במספר החודשים הדרוש, אך ניתן להניח ברמת וודאות גבוהה, כי מדובר במספר חודשים רב, שלאחריו ידרשו פרק זמן נוסף ופרוצדורה מורכבת נוספת כמו גם עלויות נוספות, לשם חקירת המומחה על ידי הסניגורית והליכים נוספים, כגון שמיעת עדים מחדש והגשת חוו"ד נגדית, במידת הצורך.

8. גם לנתונים אלו מודעת התובעת, ואף על פי כן, סבורה היא כי מדובר במקרה חריג, שיש בו כדי להצדיק

את בקשתה.

ראשית, טוענת היא, מדובר במקרה ראשון, לפחות במדינת ישראל, שבו הסתיימה תאונה הקשורה בשימוש באופנוע ים במוות, כאשר בכל התאונות הקודמות שאירעו, נגרמו רק פציעות או נזקי רכוש. על כן עולות במהלך ניהול הדיון סוגיות משפטיות ראשוניות שטרם נדונו די צרכן בפסיקה ובספרות, ואשר תיקן זה מספק הזדמנות לבירורן, ומצדיק נקיטה באמצעים חריגים לשם כך.

9. שנית, כך התובעת: שעה שמדובר באירוע שבו קופחו חיי אדם, קיים אינטרס ציבורי מובהק בהעמדתם לדין של מי שרשלנותם הלכאורית הובילה לתוצאה זו, וחווות דעת המומחה נדרשת על מנת להניח בפני בית המשפט את מלוא המידע הרלבנטי.

10. ושלישית: אכן, שמיעת פרשת התביעה עומדת בפני סיום, אך הצורך בקבלת חוות הדעת עלה רק במהלך ניהול ההליך ולאור הערות בית המשפט, ובהתאם לפסיקת בית המשפט העליון המאוזכרת בבקשה, יש להעדיף את הצורך בחשיפת האמת ועשיית צדק על פני שיקולים פרוצדורליים.

לשיטתה, האיזון בין צרכי הנאשם למשפט הוגן לבין צרכי החברה להרשעת אשמים וזיכוי החפים מפשע, מתערער כאשר פגמים וכישלונות טכניים של התביעה או ההגנה חורצים את גורל המשפט, ובכך נגרמת פגיעה באמון הציבור בתבונת המערכת הפלילית.

11. במסגרת השלמת טיעוניה בעל פה הוסיפה התובעת כי מדובר בחוות דעת הנוגעת ללב ליבה של המחלוקת בין הצדדים, ויהיו תוצאותיה אשר יהיו, יהיה בהן כדי לשפוך אור על הסוגיה.

עוד טענה כי על אף השלב המתקדם של ההליכים, מצויים אנו עדיין בשלב פרשת התביעה, עד התביעה שטרם העיד הוא הבוחן מטעם רשות הספנות, הוא העד הרלבנטי לסוגיה, ועל כן לא תיפגע הגנת הנאשם.

כן הגישה התובעת אסופת פסיקה בנוגע לתיקון כתבי אישום בשלבים מאוחרים אף יותר של המשפט, וגם כאשר הצורך בתיקון נגרם בשל רשלנות התביעה. במקרה זה, טענה, לא התרשלה התביעה, אך מאחר ודובר במקרה ראשון מסוגו, לא היתה ערה בשעת הגשת כתב האישום לקושי בסוגיית הקשר הסיבתי.

טיעוני ההגנה

12. הסניגורית, כצפוי, מתנגדת נחרצות לבקשה. לטענתה, עמדו כל הנתונים הרלבנטיים בפני התביעה עת הוגש כתב האישום, וככל שנדרשת הגשת חוות דעת של מומחה, היה עליה להשיגה עוד טרם הגשת כתב האישום. במיוחד אמורים הדברים, שעה שמדובר, גם לטענת התביעה, באישום ראשון מסוגו, ומכאן שהיתה על התביעה חובה מיוחדת לבחון מראש את המצב הראייתי והמשפטי בתיק, בטרם תאשים את הנאשם בגרימת מותה ברשלנות של המנוחה.

13. לטענת הסניגורית, יש בתיקון כתב האישום בשלב זה כדי לגרום לפגיעה קשה ביכולת ההתגוננות של הנאשם. פרשת התביעה נמצאת על סף סיום, מתוך 20 עדים ברשימת עדי התביעה נותר עד אחד ויחיד (אף אם מהותי), וככל שתותר הוספת העד יתכן שיהיה בכך כדי לשנות את קו הגנתו של הנאשם, לאחר שכבר חשף את קו הגנתו המקורי שבו נקט בהסתמך על החומר הקיים, אשר לא השתנה מאז הוגש כתב האישום לפני קרוב לשנתיים.

14. עוד טוענת הסניגורית כי בשלב זה לא ברור כלל מה תניב חוות הדעת ככל שתוגש, ומכל מקום, משמעות הוספת העד היא עינני דין בלתי נסבל לנאשם, הן בהמתנה לחוות הדעת, הן בחקירה מחדש של כל העדים שהעידו עד כה, ואולי אף בהיוועצות עם מומחה מטעם ההגנה.

15. מבחינת האיזונים שבין זכויות הנאשם לאינטרס הציבורי, מצינת הסניגורית כי משמעות דחייתה של הבקשה אינה בהכרח זיכוי של הנאשם, ועל הבסיס הראייתי הקיים ניתן להרשיע את הנאשם בשלל עבירות אחרות שאינן גרם מוות ברשלנות. ממילא, הפגיעה באינטרס הציבורי, ככל שהיא קיימת - שהרי לא ידוע אם חוות הדעת תועיל לתביעה - היא מצומצמת יותר מן הנטען על ידי התביעה.

דין

16. אין חולק כי מדיניות הפסיקה כפי שהובהרה מקדמת דנא ובעקביות על ידי בית המשפט העליון, ואשר עיקריה אוזכרו הן במסגרת בקשה זו והן באסופת הפסיקה שהוגשה על ידי התובעת, אינה מקדשת את סדרי הדין כערך עליון. תחת זאת מורה היא על עריכת איזון ראוי בין הצורך בחשיפת האמת לבין חשיבות קיומם של הכללים הפרוצדורליים, ככל שקיימת סתירה בין השניים, כאשר זכות הבכורה ניתנת לצורך בחשיפת האמת ועשיית משפט צדק (ע"פ 52/63 היועץ המשפטי לממשלה נ' פייגנבאום, פ"ד יז 1081 (1963)).

17. ואולם: זכות בכורה זו מותנית בתנאי בל יעבור, והוא, הבטחת הליך הוגן לנאשם ומניעת עוות דין בדרך של יצירת אי וודאות בנוגע למצבו המשפטי, שינוי מצבו לרעה או בכל דרך אחרת הפוגעת ביכולתו להתגונן (ע"פ 63/79 עוזר נ' מדינת ישראל, פ"ד לג(3) 606 (1979)).

ודוק: שיפור סיכויי התביעה להביא להרשעתו של הנאשם אינו מהווה כשלעצמו עיוות דין או פגיעה ביכולת הנאשם להתגונן. כדי לקבוע כי מתקיים או עלול להתקיים עיוות דין, יש להראות כי הסטיה מסדרי הדין תפגע ביכולתו של הנאשם להתגונן כהלכה במשפטו, כי הסטיה פוגעת בהגנתו של ההליך או כי הסטיה תגרום לעינני דין בלתי סביר ולאבדן האמון ביכולת מערכת המשפט לקיים הליך תקין, בתוך פרק זמן סביר וללא שינוי חזית או התפתחויות מפתיעות אחרות במהלך המשפט (ע"פ 766/07 כהן נ' מדינת ישראל (19.11.07), פסקה 29; ע"פ 5019/09 חליוה נ' מדינת ישראל (20.8.13), פסקה 25)).

18. כמובן שבתוך מגוון השיקולים להשגת האיזון הראוי, יש לתת גם משקל לחשיבות הסטיה מסדרי הדין והתועלת שבצידה לשם השגת המטרה של גילוי האמת ועשיית משפט. אך גם אם מדובר בחשיבות ותועלת רבות, עדיין ייגפו אלו מפני זכותו של הנאשם להליך הוגן והחובה להימנע מעיוות דין.

בענייננו נוטה כף המאזניים, להבנתי, באופן חד משמעי אל עבר דחיית הבקשה.

19. מן הפן האחד - חשיבותה ותועלתה של הסטיה מסדרי הדין הרגילים מוטלות בספק. למעשה, מבקשת התביעה לתת לה הזדמנות לצאת למעין מסע דיג, שאפשר ויניב בסופו של התהליך את הראיה הדרושה, לשיטתה, לשם הרשעת הנאשם, ואפשר שלא.

כפי שהובהר לעיל, התביעה עצמה אינה יודעת בשלב זה אם תוכל בכלל לקבל חוות דעת כלשהי, וגם אם תומצא חוות דעת כזו, אין דרך לדעת מה יהיו מסקנותיה, עד כמה תהיה רלבנטית למקרה הפרטיקולרי שבפנינו, ועד כמה תהיה בה תועלת לתביעה.

בנסיבות אלו, ספק גדול אם עצם הסטיה המבוקשת מסדרי הדין מוצדקת גם באספקט הציבורי.

20. אכן, כפי שצויין לעיל, חשיבות ההקפדה על סדרי הדין נופלת בחשיבותה מחשיבות גילוי האמת ועשיית משפט צדק. עם זאת, אין לזלזל ולבטל כלאחר יד גם את חשיבות כללי הפרוצדורה.

כללים אלו לא בכדי נקבעו, ומטרתם לסייע בניהולו של משפט תקין, על מנת שבית המשפט לא יהפוך לזירת התגוששות חסרת מסגרת וגבולות, אשר תקשה על בירור העובדות, על הכרעה במחלוקות המשפטיות ובסופו של דבר על עשיית משפט צדק.

21. סטיה מכללים אלו אפשרית כמובן, גם כאשר מדובר בתיקון טעות או אף רשלנות, אך זאת רק במקרים שבהם קיימת מידה מסוימת לפחות של ודאות כי תוליד תועלת ממשית בגילוי האמת ובעשיית משפט צדק, שאם לא כן, נמצאנו מעדיפים פגיעה וודאית בערך השמירה על סדרי הדין, למען תועלת ערטילאית ומוטלת בספק.

כפי שהובהר לעיל, מצב הדברים בענייננו רחוק מתיאור זה, האיזון בין שני האינטרסים השונים במקרה זה אינו מצדיק סטיה מסדרי הדין, ומטעם זה כשלעצמו, הייתי דוחה את הבקשה.

אינני נדרשת לשאלת העלויות הכרוכות בהמצאת חוות דעת כזו, שכן נושא זה נתון לשיקול דעתה של התביעה וממילא אין בידי כלים להכריע בשאלת כדאיותן וההצדקה להן.

22. מן הפן השני - הפגיעה בזכותו של הנאשם להליך הוגן ועיוות דין: גם אילו סברתי כי התביעה הראתה סיכוי ממשי לתועלת בתיקון כתב האישום, עדיין יש לבחון אם ועד כמה יש בהיענות לבקשה משום עיוות דין, פגיעה ביכולת הנאשם להתגונן, פגיעה בהליך ההוגן, וממילא באמון הציבורי במערכת המשפט.

23. בבחירת קו ההגנה שבו נקט בעצה אחת עם באת כוחו, שינה הנאשם את מצבו לרעה לעומת מצבו עם פתיחת המשפט, שכן בבחירה זו וההתמדה בה עד לשלב זה, חשף הנאשם את קו הגנתו, ואיפשר לתביעה להיערך בהתאם לכך להוכחת האמור בכתב האישום.

היענות לבקשת התביעה תחייב את הנאשם להיערך מחדש לבחינת קו הגנה חדש, שמשקלו יפגע כתוצאה מהתנהלות ההגנה עד כה. בקשת התביעה אינה לתיקון טכני בכתב האישום, ולמעשה, היה והבקשה תתקבל, יידרש הנאשם להתחיל מבראשית את משפטו, כאילו עמד פעמיים לדין בגין אותם מעשים, אך בעמדת נחיתות לעומת מצבו המקורי.

24. זאת ועוד: הנאשם נתון תחת משא ההליך הפלילי המתנהל נגדו מזה קרוב לשנתיים, וזאת מעבר למשא הכבד של מי שמיוחסת לו גרימת מותו של אדם מזה קרוב לארבע שנים, ואל יקל הדבר בעיניו. הנאשם הוא, ככל שידיעתי מגעת, אדם נורמטיבי לחלוטין, אשר מצא עצמו נאשם בהליך פלילי מורכב וחמור, ואין ספק כי כל מהלך חייו הרגיל נעצר, תוך שהוא ממתין לסיום ההליך לכאן או לכאן, על מנת שיוכל להמשיך בחייו.

25. היענות לבקשה תוליד בהכרח צורך לשקול מחדש את כל דרך הגנתו של הנאשם, על כל המשתמע מכך, צורך בהמתנה לקבלת חוות הדעת, בחקירת המומחה על כל הקשיים הכרוכים בכך, בחקירתם מחדש של עדי תביעה שהעידו עד כה ואף בהשגת חוות דעת נגדית והעמדת מומחה ההגנה לחקירה נגדית.

בהערכה זהירה ניתן לומר כי יש בכך כדי להאריך את המשפט בשנתיים נוספות לפחות.

עיניו הדין בנסיבות העניין הינו קיצוני ובלתי סביר לחלוטין.

26. מדובר, איפוא, בפגיעה כפולה בנאשם: הן באופן ניהול ההגנה והן בעיניו הדין. הפגיעה הראשונה עולה כדי עיוות דין ופגיעה קשה ביכולתו של הנאשם להתגונן, והשניה שוללת קיומו של הליך הוגן, זכות יסוד העומדת לנאשם.

לכך יש להוסיף את האינטרס הציבורי - מעבר לאינטרס הנאשם - של סופיות הדיון והבאת ההליך המשפטי לכלל סיום בתוך פרק זמן סביר. אין ספק כי בהיענות לבקשה יהיה משום פגיעה קשה גם באינטרס זה.

27. התובעת טוענת כי מדובר במקרה ראשון מסוגו, וזהו המקור למחדל התביעה לצפות את שאלת הקשר הסיבתי וההימנעות מקבלת חוות דעת מומחה טרם הגשת כתב האישום. בכך יש אולי כדי להסביר את המחדל אך בוודאי שאין כל הצדקה לתקנו על גבו של נאשם זה.

יש לקוות כי מקרה ראשון זה יהיה גם האחרון שבו יאבד אדם את חייו בנסיבות דומות, אך היה וחלילה יקרה האסון בשנית, תדאג התביעה אז להצטייד בחוות דעת מומחה טרם הגשת כתב האישום, באופן שניתן יהיה לנהל הליך הוגן וראוי.

אוסף עוד, כי ככל שמדובר בחוות דעת כללית או עקרונית, אין צורך להמתין למקרה נוסף, וניתן להצטייד בעוד מועד בחוות הדעת, שתעמוד לרשות המדינה ביום פקודה.

בין אם כן ובין אם כן, אין מקום להפוך את הנאשם לבן ערובה עד לקבלת חוות הדעת.

28. קבלת הבקשה תגרום, מעבר לפגיעה הקונקרטית בנאשם כפי שפורט לעיל, גם לפגיעה קשה באמון הציבור במערכת אכיפת החוק. מצב דברים כזה ישדר חוסר יציבות, חוסר מקצועיות וחוסר הגינות, ובסופו של דבר יצא גם שכרו של האינטרס הציבורי בהפסדו.

כפי שציינה הסניגורית בצדק, אין משמעות דחיית ההחלטה בהכרח זיכוי של הנאשם, וככל שימצא כי הנאשם אכן עבר עבירה כלשהי, יתן את הדין על כך, וממילא, גם הפגיעה באינטרס הציבורי - ככל שתהיה - מצומצמת יותר.

לאור כל האמור לעיל, הבקשה נדחית.

המזכירות תשלח ההחלטה לב"כ הצדדים.

ניתנה היום, ד' ניסן תשע"ח, 20 מרץ 2018, בהעדר הצדדים.